



Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Архітектурно-художній інститут
Кафедра образотворчого мистецтва

СИЛАБУС
Освітнього компонента – ОК14

Навчальна дисципліна – Композиція

Освітній рівень	перший (бакалаврський)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	02	Культура і мистецтво
Спеціальність	023	Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Освітня програма	ОПП «Образотворче мистецтво»	
Обсяг дисципліни	12 кредити ЕCTS (360 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	графічні роботи	
Форми контролю	I	залік
	II	залік
	III	залік
	IV	залік
	V	іспит

Викладачі:

Горбенко Анатолій Олександрович, професор кафедри образотворчого мистецтва
Валюк Юрій Петрович, доцент кафедри образотворчого мистецтва,
yuriy.sm.od@gmail.com

Сакалюк Володимир Миколайович, доцент кафедри образотворчого мистецтва,
vladimir.sakaluk@gmail.com

Потужний Микола Дмитрович, доцент кафедри образотворчого мистецтва,
nikolap57@ukr.net

Горбенко Святослав Анатолійович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва,
sviatiksss924@gmail.com

Краня Володимир Костянтинівич, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва,
Vova,kranya@gmail.com

Полнобродський Володимир Георгійович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва,
polnobrodsky2010@yandex.ua

В процесі вивчення даної дисципліни студенти набувають: специфіку зорового сприйняття навколишньої дійсності та витвору мистецтва; вміння використання знань з основ художньої композиції в художньо-творчій діяльності; навички створення варіативних колористичних рішень майбутнього авторського витвору та застосування матеріалів та інструментів для візуалізації композиційних задумів.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: Основи художньої композиції, Рисунок, Живопис.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках і матеріалах.

ПРН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН 13. Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

Диференційовані результати навчання:

знати:

- закони, правила, закономірності і найважливіші категорії художньої композиції;
- основні види, поняття, принципи, властивості, виражальні засоби, композиції;
- особливості створення станкової та монументальної художньої композиції;
- теоретичні засади методики створення станкової та монументальної композиції самостійного художнього витвору;
- правила і прийоми організації площини;

- виражальні засоби передачі задуму у художньому витворі;

ВОЛОДІТИ:

- методами, прийомами і виражальними засобами побудови композиції;
- пласкими, об'ємними, натурними, символічними, абстрактними, засобами зображення;
- композиційним аналізом творів образотворчого мистецтва;

ВМІТИ:

- збирати робочий наочний матеріал щодо створення композиції;
- розробляти варіативні лінійні-тонові та кольорові рішення самостійної художньої композиції;
- послідовно і методично вести роботу над створенням станкової та монументальної живописної художньої композиції;
- самостійно створювати станкові та монументальні живописні композиції й виконувати їх у різних матеріалах і техніках;
- будувати композиційні схеми майбутнього твору.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин		
		лекці і	практичн і	самостійн і
1	2	3	4	5
Частина I				
1.1	Тема 1. Портрет як жанр в образотворчому мистецтві. Основні принципи побудови портретної композиції.	2	8	5
1.2	Тема 2. Варіанти композиційного рішення портрету на основі прикладів робіт старих майстрів та майстрів сучасності. Застосування золотого перетину в побудуванні композиції портрету.	2	8	5
1.3	Тема 3. Види портрета: портрет (етюд голови), погрудний, поясний, поколінний, у повний зріст, груповий, портрет-картина, портрет-мініатюра, офіційний, парадний, камерний тощо.	2	8	5
1.4	Тема 4. Специфічні особливості і закономірності побудови композиції портрета: портретна схожість: зовнішня і внутрішня, образ, психологія; роль рук, пози, костюма, аксесуарів, інтер'єру в характеристиці зображуваного.	2	8	5
Частина II				
2.1	Тема 5. Тематична композиція як жанр в образотворчому мистецтві. Види тематичної композиції: багатофігурна, сюжетно-тематична, історична, батальна.	2	10	5
2.2	Тема 6. Види тематичної композиції: історична, батальна.	2	6	5
2.3	Тема 7. Основні категорії композиції: художній образ, задум, сюжет, предметний зміст, змістовність, слово.	2	8	5
2.4	Тема 8. Основні правила композиції: сюжетно-композиційний центр і фризова композиція;	2	8	5

Частина III				
3.1	Тема 9. Основні правила композиції: розміщення головного на другому просторовому плані; паралельність; «легкий верх-тяжкий низ».	2	8	7
3.2	Тема 10. Прийоми композиції: передача монументальності, простору, . Горизонталі і вертикалі як важливий елемент побудови композиції. Діагональні напрямлення при рішенні композиції.	2	8	7
3.3	Тема 11. Різниця композицій за характером компоновки сюжету в залежності від: місця сюжетно-композиційного центру на картинній площині; кількості центрів; використання тих чи інших конструкцій композиції.	2	8	7
3.4	Тема 12. Основні аспекти системного аналізу композиції витворів образотворчого мистецтва на матеріалах. Композиція і композиційна діяльність. Залежність композиції від властивостей особистості, структури здібностей, стилю мислення і індивідуальних особливостей художника.	2	8	7
Частина IV				
4.1	Тема 13. Основні психологічні закони, що діють у творчій композиційній діяльності. Закони зорового сприйняття.	2	8	10
4.2	Тема 14. Художній образ - специфічна форма відображення дійсності в мистецтві: особливості його створення і сприйняття.	2	8	10
4.3	Тема 15. Загальні і специфічні риси в різних видах і жанрах образотворчого мистецтва; його сутність, властивості, риси, природа.	2	8	15
4.8	Тема 16. Соціальна значимість, глибоке художнє узагальнення, героїчний пафос, масштабність монументального мистецтва.	2	8	15
Частина V				
5.1	Тема 17. Синтез мистецтв: з'єднання архітектури і живопису; зв'язок з архітектурними і природними ансамблями.	2	10	20
5.2	Тема 18. Робота над задумом композиції: пошук рішень ідейно-тематичної основи композиції.	2	22	34
	Всього	36	160	164

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «заліку» за навчальною дисципліною «Композиція» складає 60 і 100 балів відповідно і може бути досягнутий наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		

		кількість балів	
ЧАСТИНА I			
Графічна робота	1	30	40
Контроль знань:			
- Підсумковий (семестровий) контроль знань – перегляд робіт	1	30	60
Разом		60	100
ЧАСТИНА II			
Графічна робота	1	30	40
Контроль знань:			
- Підсумковий (семестровий) контроль знань – перегляд робіт	1	30	60
Разом		60	100
ЧАСТИНА III			
Графічна робота	1	30	40
Контроль знань:			
- Підсумковий (семестровий) контроль знань – перегляд робіт	1	30	60
Разом		60	100
ЧАСТИНА IV			
Графічна робота	1	30	40
Контроль знань:			
- Підсумковий (семестровий) контроль знань – перегляд робіт	1	30	60
Разом		60	100
ЧАСТИНА V			
Курсова робота	1	30	40
Контроль знань:			
- Підсумковий (семестровий) контроль знань – перегляд робіт	1	30	60
Разом		60	100

З дисципліни передбачено виконання графічних робіт, курсової роботи.

Графічні роботи виконуються за темою практичних занять. Передбачено виконання ескізів графічної композиції. Під час перевірки графічної роботи повинні бути представлені усі варіанти ескізів, пошуків композиції, оформлених на картоні.

Підсумковий контроль знань проводиться для всіх студентів у вигляді семестрового перегляду академічних, самостійних, графічних робіт. Критерії оцінювання семестрового перегляду: компонування, тоне, колористичне та конструктивне рішення академічних робіт; якість та кількість виконаних самостійних, графічних та курсових робіт.

Перелік питань до іспиту (частина V) з навчальної дисципліни «Композиція»:

- 1) Поняття «Композиція» в образотворчому мистецтві.
- 2) Основні закони композиції.
- 3) Композиція тонових плям у рішенні живописної роботи.
- 4) Кольорово-тонова пляма у композиції.
- 5) Закон єдності форми та змісту.
- 6) Закон цільності.
- 7) Закон підлеглості всіх закономірностей та засобів композиції ідейному замислу.
- 8) Правила, прийоми та засоби композиції.
- 9) Сюжетно-композиційний центр картини.
- 10) Визначення місця сюжетно-композиційного центру в роботі.
- 11) Масштаб у композиції.
- 12) Рівновага, симетрія та асиметрія композиції.
- 13) Композиція натюрморту в образотворчій площині.
- 14) Особливості композиції портретного жанру.
- 15) Композиція автопортрету.
- 16) Композиція пейзажу.
- 17) Композиція тематичної картини.
- 18) Композиція етюд.
- 19) Поняття «пейзаж-картина» та її композиція..
- 20) Пейзаж, як частина картини та як самостійний жанр.
- 21) Що таке золотий перетин в живописі?
- 22) Види контрастів у композиції?
- 23) Які стадії композиційної роботи вам відомі?
- 24) Ритм, як особлива композиційна закономірність.
- 25) Ритм, як засіб вираження в мистецтві.
- 26) Що таке об'ємна композиція?
- 27) Які види перспективи вам відомі?
- 28) Що таке лінійна перспектива в образотворчому мистецтві?
- 29) Багатофігурна композиція, особливості її побудови.
- 30) Масштаб у композиції як засіб вираження ідейного замислу.

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Горбенко А.О., Резніченко М.І., Методичні вказівки до виконання графічної роботи «Модель і образ» з дисципліни «Композиція», ред. ОДАБА, 2019;

Допоміжні джерела інформації

2. Михайленко В.Є.; Яковлев М.І. Основи композиції. – К., 2004;
3. Устин В.Б. Композиция в дизайне. – Методические основы

композиционно-художественного формообразования в дизайнерском творчестве. – М.: АСТ«Апрель», 2006.